

Verslag van de eerste gesprekstafelbijeenkomst Levendig Brabant 2030

Woensdagmiddag op 11 mei 2022 gingen in de LocHal in Tilburg een groep vertegenwoordigers van de Brabantse vrijetijdseconomie-, cultuur-, erfgoed-, sportsector en experts met de provincie en met elkaar in gesprek over het nieuwe beleidskader Levendig Brabant 2030.

Tijd voor een goed gesprek

De bijeenkomst werd geopend door programmamanager Cultuur, Sport en Erfgoed Bert Doedens. Hij lichtte de aanleiding en de opdracht voor het nieuwe beleidskader toe: *“De aanleiding voor het nieuwe beleidskader is aan de ene kant heel praktisch, het vorige beleidskader had een tijdshorizon tot en met 2020. Er is een tussenstap gezet met een kader voor ’21-’22 en daarmee is tijd gekocht voor een goede herijking. Inhoudelijk is ondertussen de Brabantse Omgevingsvisie vastgesteld, die de nieuwe koers vormt voor al het Provinciaal beleid. En wat financiën betreft leeft de provincie in een andere werkelijkheid dan die van het vorige beleidskader. Waar we toentertijd gezegend waren dat er elke bestuursperiode incidentele gelden te verdelen waren, is die werkelijkheid er nu niet meer. Daarom moet onze meerjarenbegroting op orde worden gebracht”.*

Doedens’ wens voor deze bijeenkomst: een echt en goed gesprek. *“Dat we elkaar begrijpen als het gaat over het ‘waarom’ én dat we ook allemaal Brabant en de Brabanders voor ogen hebben. Een levendig Brabant betekent dat er voor iedereen in Brabant iets te doen en te beleven is. Onze provincie is sterker mét mooie monumenten, cultuurhistorische landschappen en goede recreatieve, culturele - en daar hoort ook erfgoed bij - en sportieve activiteiten.”*

Het gesprek

De genodigden zijn verdeeld over drie gesprekstafels. Om het gesprek aan deze tafels te voeren, heeft het onderzoeks- en adviesbureau EMMA een mengpaneel ingericht, waarbij op basis van de eerdere gesprekken met het veld zes schuifjes zijn onderscheiden. Elk schuifje kent een continuüm tussen twee polen. Samen met de genodigden werd tijdens de gesprekken de ideale mix voor het beleid van de provincie besproken. Aan de hand van het mengpaneel wordt besproken:

- Wat Brabant nodig heeft
- Hoe de verschillende betrokkenen daarbij vanuit ieders rol en verantwoordelijkheid goed op elkaar kunnen aansluiten
- Wat prioriteit verdient, als er keuzes moeten worden gemaakt.

Gesprekstafel 1

Deze tafel begon het gesprek door een keuze te maken ‘tussen’ **Breedte versus Top**: Deze afweging gaat in de kern over of de provincie ruimte geeft aan uniek talent (en de voorbeeldfunctie die hiervan uitgaat), of aan groei vanuit de basis zodat talent kan blijven ontwikkelen. Enkele bevindingen uit dit gesprek waren:

- *Iedere situatie is anders*
Als algemene opmerking geeft de tafel mee dat elke situatie om een andere aanpak van de provincie vraagt. In de dagelijkse praktijk zouden overheden als de provincie een mengpaneel met middelen moeten aanbieden en samen met betrokken partijen ter plekke op maat moeten gaan schuiven om een voorkeur te geven aan de breedte of de top.
- *Wie focust op wat? (Rijksoverheid, Provincie en Gemeenten)*
De tafel ziet dubbelingen tussen rijks-, regionaal- en lokaal beleid als het gaat om investeren in zowel de breedte als de top. Men vindt allen de samenwerking tussen provincie en andere overheidslagen belangrijk evenals de gezamenlijke lobbykracht richting rijk. De sector erfgoed vindt dat de focus van de provincie vooral op de breedte moet liggen. De top kan zichzelf grotendeels bedruipen, of krijgen steun van de andere lagen. De sectoren sport en cultuur willen graag een focus zien op de top. Gemeenten ondersteunen op lokaal niveau de breedte.
- *Het een kan niet zonder het andere*
Voor elke sector is zowel de breedte als de top belangrijk. De breedte heeft volgens de tafel betrekking op educatie en het kunnen bezoeken en beoefenen van kunst en cultuur. De top betreft de internationale makers of gezelschappen. Enerzijds is de inspiratie van de top nodig om de breedte te vullen, maar anderzijds bestaat er zonder breedte geen top. De laatste decennia is de kloof geslecht door meer topkennis en topcultuur bij het brede publiek te brengen. Daar moet de provincie aan blijven bijdragen.

In de tweede ronde ging het over de polen **Behoud versus Ontwikkeling**. Deze afweging gaat over het belang van ontwikkelen. Ligt de nadruk bij de provincie vooral op het conserveren wat belangrijk is om te bewaren? Of willen we nieuwe manieren en samenwerkingsverbanden vinden om te kunnen blijven benutten, exploiteren en zien? Enkele punten uit het gesprek:

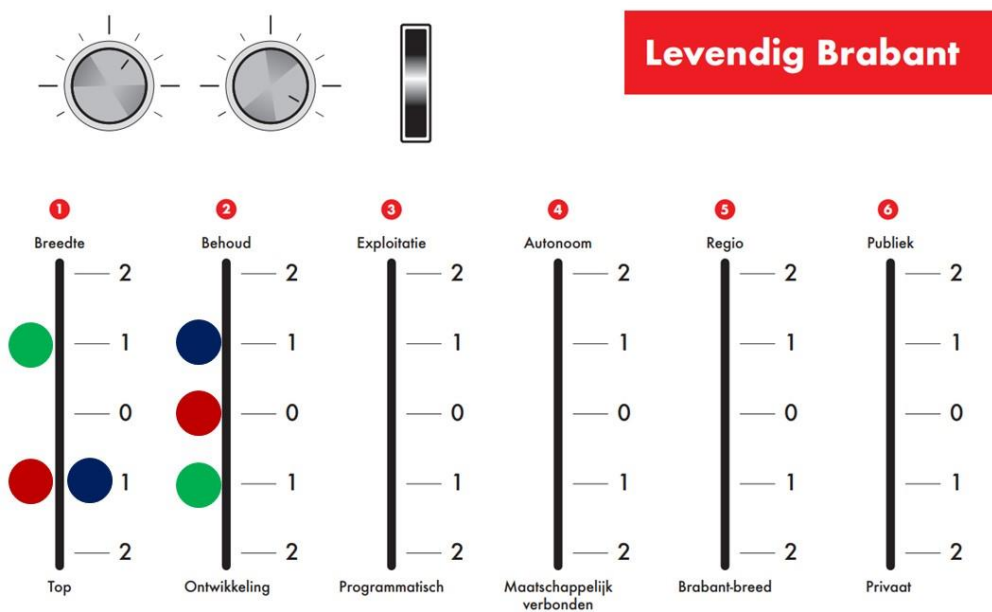
- *Structurele gelden versus incidentele gelden*
Enkele leden van de tafel stellen dat de provincie structurele gelden kan inzetten voor behoud en incidentele gelden voor ontwikkelen en experimenten.
- *Durf te experimenteren*
Een gedeelte van de tafel ziet graag ruimte om te experimenteren en om van de opgedane ervaringen weer verder te leren. Er ligt juist een rol voor de provincie om experimenteerruimte te faciliteren. Gemeenten durven de verantwoordelijkheid – zeker als het gaat om erfgoed – namelijk niet te nemen.
- *Richting geven aan ontwikkeling*
De tafel stelt dat de provincie vanuit een helicopterview kan bekijken waar omissies zijn en waar partijen bij elkaar kunnen worden gebracht voor ontwikkeling. Het gaat dan om een inspirerend

richting geven vanuit een gezamenlijk Brabants belang.

- *De focus verschil per sector*

Een keuze voor behoud of ontwikkeling verschilt per sector. Waar de sector sport vraagt om behoud, vraagt de sector erfgoed om meer focus en ruimte voor ontwikkeling. De sector cultuur vindt een keuze lastig en vraagt om een focus op beide.

Een weergave van waar de genodigden vanuit hun sector de rol van de Provincie hebben geplaatst:

Gesprekstafel 2

Deze tafel startte met de keuze 'tussen' **exploitatie versus programmatisch**. Principieel gaat deze afweging over wat de provincie mogelijk maakt met publieke financiële middelen. Is dat de infrastructuur die initiatieven helpt ontwikkelen? Of ondersteunen we direct die initiatieven zelf? Belangrijke bevindingen uit dit gesprek waren:

- *Leg verbanden*
De provincie is nodig om verbanden te leggen. De provincie kan makkelijker een verbindende rol spelen dan gemeenten dat kunnen.
- *Dekkende exploitatie is lastig*
Vanuit de inhoud van programmering zou steun moeten worden geboden door de provincie. Het is gemakkelijker om met een goed plan aan de programmatische kant fondsen te werven, voor een dekkende exploitatie is het vaak zoeken.
- *Geef aandacht aan vernieuwing en innovatie*
Of men nu kiest voor exploitatie of programmatisch, op gemeentelijk niveau is weinig aandacht voor vernieuwing en innovatie. Daar zou de provincie een rol kunnen spelen: aanschuiven en meedenken, een roadmap (helpen) opstellen. Dan komen zaken in beweging.
- *Programmatisch is de keuze*
Alle sectoren vinden (bijna) unaniem dat de rol van de provincie meer moet focussen op programmatisch. Exploitatie is een lokale aangelegenheid.

In de tweede ronde ging het over **autonomie versus maatschappelijk verbonden**. Op deze as hangt de afweging samen met de publieke taak van de provincie. Is het van cruciaal belang dat initiatieven zich verbinden aan sectoren, partijen, maatschappelijke opgaven? Of mag er ruimte blijven voor l'art pour l'art?

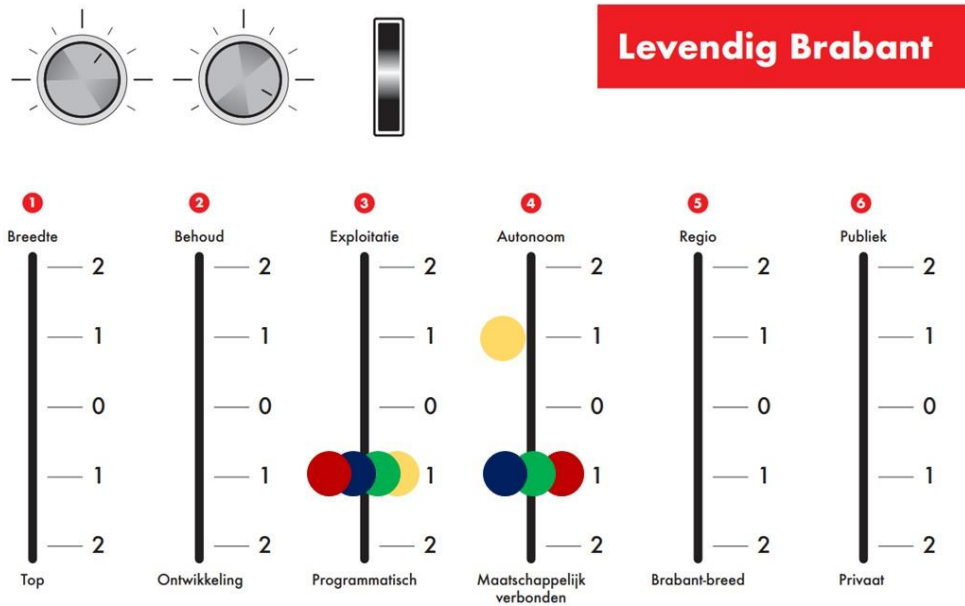
Belangrijke punten uit het gesprek:

- *Autonomie is een voorwaarde voor kunst*
Autonomie van de kunstenaar moet aan de voorkant moet worden geborgd, om te voorkomen dat er over tien jaar geen kunstenaars meer zijn die de überhaupt maatschappelijke verbinding kunnen leggen.
- *Plusjes toekennen*
In de monumentensector ziet men een ontwikkeling van object- naar gebiedsgericht werken. Daar is de verbinding goed te maken met maatschappelijke opgaven, als bijvoorbeeld biodiversiteit en klimaatdoelen. De provincie kan daar 'plusjes' aan toekennen.
- *De provincie heeft een maatschappelijke rol*
De provincie heeft, met uitzondering van de sector vrijetijdseconomie, een sturend rol. De andere sectoren zijn voor middelen meer afhankelijk van overheden. En mogen dus meer de nadruk leggen op de verbinding met de maatschappij en de opgaven waar deze voor staat.

- *Netwerk ontbreekt*

Om maatschappelijk verbonden te opereren ontbreekt het veel organisatie binnen de vier sectoren aan het juiste netwerk. De provincie kan een verbindende rol hierin pakken.

Hieronder een weergave van waar de genodigden vanuit hun sector de rol van de provincie hebben geplaatst:

Gesprekstafel 3

Het schuifje **regio versus Brabant-breed** was het eerste gespreksonderwerp van de derde tafel. Deze afweging legt een heel belangrijk accent. Gaat het de provincie om het waarborgen van spreiding, of veeleer om het mogelijk maken van regionale verschillen?

Belangrijke bevindingen uit dit gesprek waren:

- *De provincie als regisseur voor de regio*
De coördinerende rol van de provincie is belangrijk, omdat in veel gemeenten dezelfde initiatieven ontstaan, die op zichzelf niet rendabel zijn. Veel meer kan de provincie regionaal dingen oppakken, zodat deze minder maatschappelijk geld kosten en waarbij het bereik net zo groot is. Elke gemeente zet bijvoorbeeld hotelonderzoeken uit, die allemaal door hetzelfde bureau worden uitgevoerd. Er wordt niet gekeken welke invloed de 300/400 bedden in de regio hebben. Er kan dus een veel betere balans komen met een regisseursrol van de provincie.
- *Ontzorgen kleine gemeenten*
De provincie kan Brabantbreed zaken zichtbaar maken, bewegingen op gang laten komen, de goede praktijk veel meer naar voren laten brengen en laten faciliteren. De provincie kan kleinere gemeenten ontzorgen. Deze missen vaak de menskracht en kennis.
- *Waarborg spreiding*
De meeste sectoren hebben een duidelijke voorkeur voor het waarborgen van spreiding door de provincie. Provinciale ondersteuning kan ervoor zorgen dat lokale initiatieven maximale kansen krijgen. En de Provincie kan als overkoepeld orgaan overzien waar de gaten liggen.
- *Inclusief/onderkant*
De deelnemers ervaren het huidige beleid als niet inclusief genoeg, in het bijzonder als het gaat over sociaaleconomische inclusiviteit: het betrekken van mensen aan de onderkant van de samenleving. Daar ligt een taak voor Levendig Brabant: voor cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd.

Aan tafel werd geconstateerd dat de afwegingen regio versus Brabantbreed en publiek-privaat meer met elkaar verweven waren dan vooraf gedacht. Volgens de deelnemers dient de rol van de provincie coördinerend, startend, verbindend en informerend te zijn over regio's heen, maar ook over het publiek-private veld heen.

Wat de as **publiek versus privaat** betreft, gaat het vooral over hoe ver de provincie wil gaan om actief samenwerking te vinden met de private sector: inhoudelijk, organisatorisch en financieel.

Belangrijke punten uit het gesprek waren:

- *Publiek-private financieringsmix*
Het is belangrijk om verbindingen te leggen tussen sport, cultuur, erfgoed en vrijetijdseconomie, omdat die voor werkgelegenheid zorgen en economisch rendement opleveren buiten die sectoren zelf. Publieke middelen inzetten (subsidiëren) is feitelijk investeren.

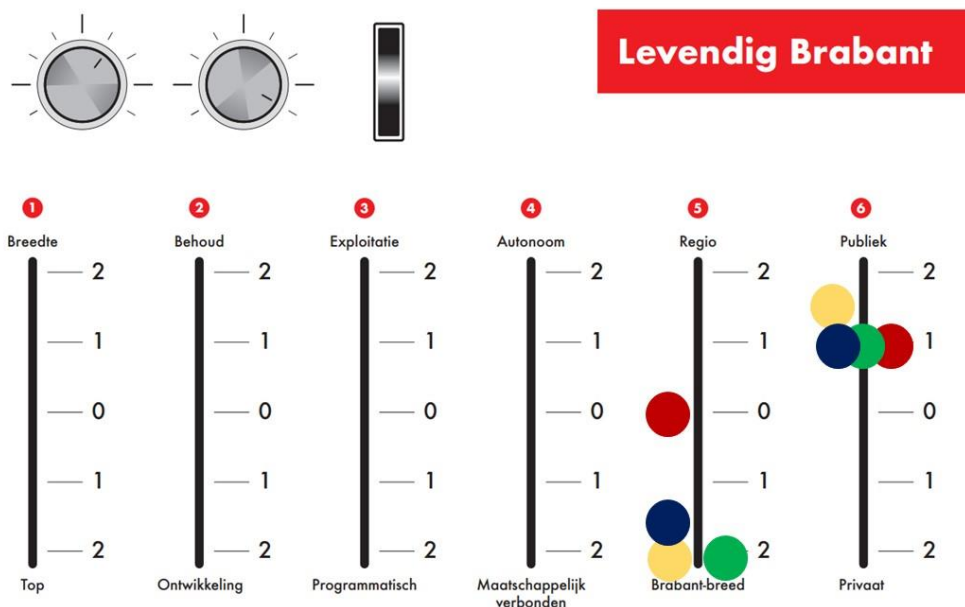
- *Publieke taak om private sectoren betrokken te houden*

Eigen aan de overheid is iets inhoudelijks in de samenleving te willen bereiken. Een belangrijke duurzaamheidsfactor is private partijen motiveren om betrokken te willen zijn en te blijven. De provincie kan een multipliereffect sorteren, bijvoorbeeld omdat banken eerder over de brug komen bij publiek-private, dan bij private projecten, of omdat de participatie van de provincie als een stempel van kwaliteit geldt.

- *Overheid als 'prime mover'*

In de sectoren sport, cultuur, erfgoed en vrijetijdseconomie gaat het altijd over mensen laten meedoen. Daarom is het bij uitstek 'publiek terrein', waar samenwerking met private partijen loont. De provincie en gemeenten moeten de eerste stap zetten en (i) de markt helpen interesseren in investeringen waar nog geen of weinig draagvlak voor bestaat; (ii) topinstellingen uitdagen om over een periode van vier jaar minimaal 5% meer eigen inkomsten te genereren. Dat gebeurt nu beperkt, terwijl het veel geld vrij maakt.

Hieronder een weergave van waar de genodigden vanuit hun sector de gewenste focus van de Provincie hebben geplaatst:

Geel: vrijetijdseconomie, Rood: cultuur, Groen: erfgoed, Blauw: sport

Het vervolg

In de tafelgesprekken van 25 mei en 8 juni praten de tafels verder over het nieuwe beleidskader. De tafels wisselen dan van schuifjes en gaan verder waar de vorige tafel is gebleven. De opbrengsten van de gesprekken komen terug in een brede analyse, waarin ook de gesprekken met inwoners worden betrokken. Dit vormt een bouwsteen voor het nieuwe beleidskader.